

Evharistična internacionala razumnikov

Ganljiv nagovor španskega primasa kardinala Goma Tomasa

Nankinski nadškof Yupina in japonski admiral Jamamoto govorita o miru

Kaspar

Moscardo

Martindale

Della Torre

Budimpešta, 25. maja.

Razkošne dvorane budimpeštanske redute Vičad so bile danes v svojem madžarskobaročnem razkošju priča enega najpomembnejših, čeprav morda manj pompoznih dogodkov ob evharističnem kongresu. Manifestiral je prvi evangelijski misterij mednarodni razumni svet in s pretresljivo resnostjo v teh zadušnih dneh neomejeno priznal prvenstvo počela duha in z ogromno udeležbo dokazal, da so kljub vsej ideološki omejenosti in barbari duhovni avtarkiji, podpirani in uvajani z rožljanjem jekla, še ideje, ki so zmogljive družiti vsa ljudstva, vse kulturne posebnosti, vse civilizacijske individue in kraškočrni prerokam feldvebelskih ideologov staviti nasproti vseobsegajočo, odresilo resnico o božjem bratstvu duhov, narodov, ljudi, kultur in prizadevanj.

Tudi ta manifestacija je iz razumljivih razlogov potekala v znamenju teh dni in je bila zato še pretresljivejša. V tem pomirujočem ozračju kongresnih pričakovanj, nekaj ur pred slovesnim začetkom, eredi ljudi in duhov, ki jim je že po bistvu usmerjenosti na zunanjo tujo, kar je rjovečega, krvavega, je zavajalo po strašnih dogodkih leta sedem in tridesetega in osem in tridesetega v dvajsetem stoletju. Na sporedu slovesnega programa so stala imena odposlanca ranjenega Vzhoda, zastopnika kitajskega naroda, škofa Yupina in Nankinga, španskega primasa Goma y Tomasa ter alcazarskega heroja, pesnika in vojaka Moscardia.

Tudi od te tihe in resne slovesnosti je čas zahteval svoje. Platična, čeprav krasna razglašanja drugih so ob njihovih pričevanjih izvenela nekam daleč. Res, grof della Torre, direktor prvega in edinega uradnega lista katoliškega duhovnega imperija, je s svojo čudovito retoriko prepričal vse tri, štiri tisoče zastopnikov petdesetih narodov o nujnosti, da more samo ideja, ki jo ponazarja hostija, rešiti svet pred padcem v barbarstvo. Besede raznih drugih zastopnikov katoliškega kulturnega sveta so žele navdušenje: abbe Mercklen, glavni urednik »La Croix«, estetski francoski filozof de Poncheville, madžarski prosvetni minister Homan, deset drugih, vsi so govorili lepo, zbrano, utemeljeno, deloma čudovito dovršeno. Toda sredi vsega tega idealnega, dejal bi uradno uglasjenega kulturnega leporečja brez popadajoče stvarne neizbežnosti je vstal droben, osivel, v škrlatu izginjajoč ekromen človek, prijel rob svojega kardinalskega ogrinjala in s tihim, hripavim glasom spregovoril:

„Moj škrlat je bolj rdeč ko vse... prinašam vam kri na tem svetem oblačilu“

„Glejte, gospodje, prihajam pred vas v škrlatu, ki ste ga vajeni. A moj škrlat je bolj rdeč kakor vse, kar vidite te dni slovesne rdečine na tem kongresu miru. Ne prinašam vam besedi, prinašam vam kri na tem svetem oblačilu. Kri iz Španije, kri iz zemlje, kjer je pričevanje besede prenehalo, kjer je premalo biti mislec, treba je biti heroj, vojak, junak in mučenec. Ne prihajam k vam iz mirovnih krožkov; prihajam iz španskih katakomb. Priha-

jam iz prostora, kamor me je živega zazidalo sovraštvo do Duha. Tedne in tedne sem prisluškoval lastni smrti, ki je grmela okoli skrivališča. Vračam se k vam, bratje po Kristusu in ljubezni, z drugega sveta, vračam iz požara, ki je zajel špansko zemljo. Prihajam sem, da bi v to kraljestvo splojnosti in svetega miru prinesel resnico o boju, smrti, o usodi, ki nas čaka. Ne verjemite besedam, ne mojemu dostojanstvu, verjemite krvi mučenec, ki lepi na mojem duhovniškem oblačilu. Prelita je bila v strahotah boja, ki ga ne slutite, boja za rešitev Španije, Evrope, sveta. Vi ste zastopniki sveta, vi ste duh sveta: vrnite se iz tega blestečega mesta, iz te neverjetne apoteoze miru in nesite s seboj novo resnico: danes je svetu treba ne mislecev, ne mirnih, zaprtih svetnikov, treba mu je ljudi, ki so misleči, svetniki in borilci ter junaki v enem. Ne verjemite mojim besedam, verjemite tistim, ki so v tem praznem stoletju znali umirati. V imenu tistih me je poslala sem Španija, krvava Španija, toda še vedno Kristusova Španija...“

Besede sivega, drobnega škofa, ki so jim ojačevalci z vso svojo močjo komaj še dajali slinosti, so utonile v zažgjenem ihtenju; med zadržano, fascimirano tišino je sedel na sedež in izginil pod krvavo težo zadnjih dveh španskih let, izgubljen v strašnih vizijah prestalih dni. Bil je toledski nadškof kardinal Goma y Tomas.

Učinek njegovih besedi je bil krut, udarjajoč, morda moret, a zato še bolj resničen. Manifestacija, ki naj bi bila po programu eleganten izraz krščanske zapadnjaške civiliziranosti, se je prevrnila po tem preprostem pričevanju španskega primasa v temno katakombsko zborovanje, na katerem je vsakdo zagledal pred seboj razpotje, kjer se je moči odločiti samo za da ali za ne.

Nankinski nadškof prosi za molitve za Kita sko

Še preden si je dvorana opomogla od te resničnosti, so mikrofoni napovedali govor nankinskega škofa Yupina. Za predsedstveno mizo je vstal neznan prelat, bronaste, lepe polti, s komaj toliko azijskega izraza, da je vzbujal zanimanje, finih, inteligentnih potez in gibov, v katerih je moči slutiti vso neskončno, zažgano dediščino njegovega neuničljivega rodu. Nič na njem ne daje znamenj o tem, da je — kakor njegov španski sobrat — bežal s svojimi med udarjanjem granat in zavijajočim spuščanju japonskih letal prepričevati kolikor toliko katol. Evropo o resnici na Kitajskem. Njegovo govorjenje — v francoščini — je tiho, epokojno; pričevanje človeka, ki je gotov in trden v svojem dvojnem poslanstvu: knez in pastir Cerkev, kjer je prostora in pravice za vsakočar, za vsak narod in pleme, hkratu apostol svojega krvavega naroda, kakor mu to pač narekuje prva njegova služba. Njegov poduhovljeni, mladi obraz je negiben vse do konca, ko pravi:

Katolicizem je ena od duhovnih sil, ki nam Kitajcem v boju proti sodobnemu barbarstvu vseh vrst narekuje slovo in enotno fronto. Odkar smo se kitajski katoliki izrekli zanjo, smo neizmerno

pridobili. Katolicizem je edina svetovna ideja, ki more pobijati sleherni omejeno ideologijo. V imenu katoliškega poslanstva se kitajski kristjani borimo zoper tuje osvajanje in prosimo vaših simpatij in vaših molitev.

Govor kitajskega škofa je bil drugi duhovni sunek pri tej manifestaciji. Vse dvorane so zadonele v ploskanju, ko je tenki škofov glas zanel v zvočnikih. Slavje teoretične duhovnosti se je spremenilo v manifestacijo za krvavi boj, ki ga vesoljnostna ideja katolištva bojuje na dveh, treh docela različnih frontah, kar priča o tem, da je v njej prostora za sleherni klic po pravici, kar je mogoče samo v ideologiji, »ki ni od tega sveta«.

Manifestaciji katoliškega razumnštva za evharistično idejo na kongresu v Budimpešti sta dala

170.000 moških sprejme sv. obhajilo o polnoči

Budimpešta, 28. maja. o. Ena največjih evharističnih kongresov in brezdvoma najlepša za predinočno procesijo po Donavi in obhajilo 150.000 otrok, je bila opolnočna procesija moških in skupno obhajilo, ki je potem sledilo. 15.000 bakelj so razdelili med moške. Pogled na spreved, ki se je pomikal po največjih budimpeštanskih cestah, kjer je stalo v špalirju zopet na desetine in desetine tisočev ljudi, je bil nepozaben. 170.000 moških je korakalo v sprevedu. Vsi

barvo in poudarek ta dva dogodka. V ovacijah, ki sta jih bili deležni Španija in Kitajska, je bil med Angleži, Španci, Amerikanci, Indijci, Poljaki, med znanstveniki, književniki, časnikarji, umetniki in publicisti nem samo nezaten, osivel Vzhodnjak: japonski admiral Jamamoto, zastopnik niponskih katoličanov na kongresu. Na njegovem sklonjenem obrazu ni bilo moči razbrati, ali bratstvo po Kristusu ne izziva v njem hudega boja o žrtvah, ki so jih po zakonu evangelija v tem občestvu dolžni prinašati močni napram šibkim.

V imenu Albanije je govoril škof Prendushi, v imenu Anglije Douglas Woodruff, v imenu Argentine škof Juan Chimento, v imenu Belgije član belgijske akademije Visconte Henry d'Avignon, ki je govoril v francoščini, medtem ko je v flamščini govoril general H. Merck, v imenu Bolivije je govoril T. Aspe, škof iz Cochabambe, v imenu Brazilije konzul Mario Moreira da Silva, v imenu Bolgarije J. Capikov, v imenu Češkoslovaške M. Hubnič, škof iz Rožnave, v imenu republike Chile Dario Urzua, v imenu Danske Brehms, škof iz Roeskilda, v imenu Gdanska W. Wienke, v imenu Egipta Nabaa, škof iz Saída, in drugi.

Anglija si je Turčijo priklenila nase

London, 28. maja. o. Danes je bila v Londonu podpisana pogodba med angleško in turško vlado, v kateri Anglija dovoljuje Turčiji posojilo šestih milijonov funtov (poldrugo milijardo din) za nakup vojnih ladij in drugih vojaških potrebščin. Angleška vlada bo predložila parlamentu poseben zakon, s katerim bo to posojilo dovoljeno. Angleško zunanje ministrstvo poluradno objavlja, da je za Anglijo neobhodno potrebno, da podpre Turčijo v njenem oboroževanju, kajti zemljepisna lega Turčije je za Anglijo neizmerne važnosti. S posojilom, ki ga je Turčiji dala Anglija, je bila odstranjena Nemčija ali sovjetska Rusija ter tako tema dvema državama zaprla pot za vplive, ki bi prav na tem ozemlju bili angleškemu imperiju skrajno neprijetni.

Irski parlament razpuščen

Dublin, 28. maja. AA. (Havas) Razpust irskega parlamenta je povsod vzbudil veliko presenečenje. Povod za razpust je zadnje glasovanje v parlamentu, kjer je vlada ostala v manjšini, vendar pa to glasovanje ne bi smelo biti tako usodno, ker številni vladni poslanci niso bili na seji in torej vlada ni bila v taki manjšini, da bi morala iti na nove volitve. Menijo, da hoče vlada svojo večino povečati. Pri zadnjih volitvah je stranka de Valere dobila 69 poslancev. Vse druge stranke, stranka Cosgravea, delavska stranka in neodvisni so skupaj tudi dobili 69 poslancev.

V Aleksandretti - napeto

Ankara, 28. maja. o. V turškem parlamentu je bila zelo huda razprava o težavah, ki so nastopile v Sandžaku v Aleksandretti. Številni poslanci so v ognjevitih govorih zahtevali od vlade, naj na vsak način zaščiti turške interese v tej pokrajini. Na interpelacije je odgovoril zunanji minister Ruždi Aras, ki je podčrtal zelo resen položaj v tej pokrajini. Volitve, ki se tam odigravajo pod nadzorstvom Zveze narodov, niso to, kar bi morale biti. Od vseh strani pritiskajo na voljo ljudstva razne sile in tako motijo svobodno odločitev naroda. Turčija ne bo pošiljala v to pokrajino svojih oboroženih čet, čeprav so se podobne vesti zadnje čase raznesle, razen če bi tamkaj nastopile takšne prilike, ki bi zahtevale zaščito tamonjega turškega prebivalstva. Razume pa se, da je morala Turčija okrepiti svoje vojaške posadke vzdolž meje te pokrajine, kar pa v ničemer ne ovira najboljših odnosov med Turčijo in Francijo.

Aleksandretta, 28. maja. o. V Sandžaku Aleksandretti je prišlo do neredov. Turški volivci so zopet napadli manjšo arabsko vas, pregnali iz nje mednarodno volivno komisijo, nato pa vas zažgali. Turška vlada je pri francoskih oblasteh vložila ostro protestno noto proti delovanju sirskega agitatorjev, ki pred očmi nadziračih oblasti okrepiti svoje vojaške posadke vzdolž meje te pokrajine, kar pa v ničemer ne ovira najboljših odnosov med Turčijo in Francijo.

Japonska pripravlja silen udar na Kitajsko

Tokio, 28. maja. o. Nova japonska vlada je takoj ustanovila enoten vrhovni generalni štab za vse oborožene sile na suhem, na morju in v zraku, da bi na ta način združila vse sile v skrajnostnem naporu za čim hitrejšo zmago na kitajskih bojiščih. V inozemskih krogih v Tokiu se vedno mnogo razpravljajo o vladnih spremembah ter se sprašujejo, komu naj služi imenovanje generala Ugakija za zunanjega ministra. Inozemski diplomati mislijo, da bodo odnosi med Japonsko in zapadnimi veleilami postali sedaj še bolj napeti, ker ni verjetno, da bi general na položaju zunanjega ministra mogel razviti isto politično gibčnost, ki je bila last bivšega zunanjega ministra Hirota.

Vesti 28. maja

Po obisku turškega veleposlanca v Parizu Suada pri zunanjem ministru Bonnetu je verjetno, da bo Bonnet uradno obiskal Ankaro meseca septembra.

Sovjetski veleposlanik v Parizu Surič bo odpotoval za dva dni v Moskvo na odhidi.

Razstavo češkoslovaške zgodovine so včeraj odprli v Pragi. Otvorili so prisostvovali praški župan Peter Zenkel in mnogo uglednih osebnosti.

Sv. oče bo jutri ob 10.15 prečital poslanico evharističnemu kongresu v Budimpešti, nato pa bo po radiu blagoslovil udeležence kongresa.

V več palestinskih krajih je prišlo do ponovnih spopadov. V vasi Meski so si skočili v lase zmerni Arabci in arabski teroristi. Štirje ljudje so mrtvi. Pri spopadov vojakov in Arabcev v Atilu je bilo ubitih šest Arabcev.

Iz Rima poročajo, da znašajo po uradnih podatkih izgube legionarjev v bitki na jugu od Ebra od njenega začetka 9. marca do 24. t. m. 76 častnikov, 641 legionarjev, ranjenih je 207 častnikov in 2305 vojakov, pogrešajo pa enega častnika in 11 legionarjev. Celotne izgube znašajo 3245 mož.

Ekspozice o znanjepolitičnem položaju je podal včeraj na seji turškega parlamenta zunanji minister Ruždi Aras.

Na predlog predsednika vlade Španka je bil sklican skupščinski odbor za zunanje zadeve za četrtek. Govore, da bodo na tem sestanku v prvi vrsti razpravljali o odnosih med Belgijo in špansko nacionalistično vlado.

Danes dopoldne je bil polkovnik Beck gost gardnega lovškega polka v Stockholmu. Na kosilu, ki ga je njemu na čast priredil poveljnik tega polka, so bili med drugimi tudi glavni poveljniki švedske vojske, med njimi general Silvan. Pri kosilu so izmenjali nekaj zdravic.

Mehiški predsednik Cardenas je izjavil predstavnikom domačega in tujega časopisa, ki so bili v San Luisu, da poskus upora generala Cedise niti v enem trenutku ni bil nevaren za varnost države. Dejal je tudi, da je za guvernerja v San Luis-Potosi imenoval Gujon Glivas.

Na povabilo britanske vlade bo danes odpotoval iz Pariza štabni načelnik vojaškega letalstva general Vuillemin s petimi častniki. V Angliji bodo ostali do 4. junija in si tam ogledali razne enote in šole vojaškega letalstva.

Maršal Graziani, bivši abesinski podkralj, je ob priliki svoje izvolitve za častnega rimskega meščana poslal predsedniku italijanske vlade Mussoliniju tole brzojavko: »Duce, v trenutku, ko mi Rim izkazuje to čast, veljajo moje misli polne hvaležnosti Vam, ideologu in ustanovitelju cesarstva, da Vas prepračam, da Vam bom zmeraj in povsod služil za bodočnost in veličino cesarstva ter fašistične domovine!«

500.000 din podpore je podelilo kmetijsko ministertvo kmetijskim oddelkom banskih uprav za izboljšanje naše ovčereje in za odkup dobrih plemenskih ovnov. Ti ovni se bodo proti majhni odstodni odstopili ovčerejem.

Kongres mednarodne zveze za tujski promet se je začel včeraj v Berlinu. Na kongresu so delegati 60 tujsko-prometnih organizacij. Dobrodošlico jim je želel minister Gobbels.

Prisilni generala Cedilla so vkorakali na ozemlje zvezne države Guaramjusto in pretrgli glavno železniško progo iz Mehike v USA. Vlak, ki je vozil v Mehiko, je kakih 30 milj južno od Clorisa skočil s tira. Več ljudi je bilo ranjenih.

V 68. letu starosti je umrl včeraj v Krakovu Vladislav Vukadinović, profesor nemškega jezika in nemške književnosti na krakovski univerzi ter prevajalec mnogostevnih poljskih književnih del na nemški jezik. Pokojnik je bil po rodu Srb.

V 2480 občilih na Češkoslovaškem bodo prihodnje nedelje občinske volitve. V občinah, kjer so se stranke sporazumele za narodno listo ali pa, kjer je vložena samo ena lista, pa volitev sploh ne bo.

Poljski prosvetni minister Svetoslavski bo obiskal po poročilih romunskih listov svojega romunskega tovariša v drugi polovici meseca junija. Načelnik romunskega generalnega štaba pa bo danes uradno obiskal Varšavo.

Nevtralna pogodba peterih skandinavskih držav

Ob „tihem sodelovanju“ Poljske - proti Rusiji

Stockholm, 28. maja. o. Včeraj so se na povabilo švedskega zunanjega ministra Sandlerja zbrali v zunanjem ministrstvu zastopniki Norveške, Danske, Islandije in Finske, da s podpisom posebne pogodbe zaključijo razgovore, ki so trajali že dalj časa med omenjenimi državami. Tudi poljski zunanji minister, ki se nahaja na uradnem obisku v Stockholmu, je prisostvoval temu znamenitemu diplomatskemu obredu. V svojem nagovoru je švedski zunanji minister poudaril, da gre za veliko zgodovinsko dejanje, ki bo imelo dalekosežne posledice za mednarodni politični položaj na severu Evrope in ob Baltkem morju, kajti pogodba, ki so jo podpisali, predstavlja nov blok peterih nevtralnih držav, to je Švedske, Norveške, Finske, Danske in Islandije, ki so se med seboj pogodbeno obvezale, da bodo ostale nevtralne, ako bi med katerikoli drugimi evropskimi državami izbruhnila vojna. Ta nevtralnostni pakt peterih skandinavskih držav uvaja torej obvezno nevtralnost v vsakem primeru vojne, razen če bi katera od držav podpisnic tega pakta bila napadena. Za ta primer pa veljajo druge določbe, ki v nevtralnostni pakt niso vklju-

čene. Prisotnost poljskega zunanjega ministra pri tem obredu dokazuje, da se je nevtralnostni pakt skandinavskih držav ustanovil s tihim sodelovanjem poljske države, ki pa se paktu ni mogla pridružiti, ker jo vežejo še druge obveznosti na Francijo, Romunijo in Sovjetsko Rusijo. Nevtralnostna izjava skandinavskih držav se osnovno oslanja na nevtralnostne predpise haškega sporazuma iz leta 1907, a vključuje tudi vse nevtralnostne okoliščine, ki jih je rodila zadnja svetovna vojna. Potemtakem bo na primer vhod v Baltsko morje ali izhod iz njega za vsako vojskalo se državo nemogoč, kajti izhodišče iz Baltika spada v polnem obsegu v teritorialne vode skandinavskih držav. Nevtralnostni pakt skandinavskih držav obsega tudi sporazum glede letalstva in predvideva, da nobeni vojskojuči se državi ne bo dovoljeno preleteti ozemlje držav podpisnic skandinavskega pakta (potemtakem je Sovjetska Rusija od svoje zaveze Češkoslovaške in Francije odkana po Romuniji, Poljski in sedaj še po nevtralnostnem bloku skandinavskih držav). Nevtralnostna pogodba uravnava tudi vprašanje radio propagande.

Društvo „Progres-Mladina“ pred sodniki

Sleparsko zbiranje prispevkov se vedno ne sploča

Maribor, 27. maja.

Pred malim senatom mariborskega okrožnega sodišča sta sedela danes dopoldne na zatožni klopi dva mlada Mariborčana ter se zagovarjala zaradi večjega števila prevarov. Bila sta to 28 letni zasebni uradnik Ivan Rotman in 22 letni njegov svak Ivan Gerželj. Njuna zgodba je zelo zanimiva in značilna za današnje čase.

Rotman je postal lansko leto brezposeln, pa je prišel na misel, da bi prišel do denarja z dobro zasnovano prevaro. V ta namen je kar sam »ustanovil« novo društvo »Progres«. Naročil je štampiljko z napisom »Progres«, oddelke: izdaja »Mladina«, nabavil si je blok blagajniških izkazov z omenjenim napisom, ki vsebujejo še tekst potrdila o prejetem darilu ter še neke paragrafe, na podlagi katerih so z ministrskim dovolilom oproščeni take. Poleg tega si je izdelal tudi pooblastilo, s katerim se pooblašča za nabiranje prostovoljnih prispevkov, ki bodo služili zato, da se začne z izdajo »kulturno pedagoškega tednika Mladina«. Nadalje piše v tem pooblastilu, da je bila stvar že obravnavana v slovenskih dnevnikih ter je naši javnosti dobro znano, kakšen namen ima ta list. Namen mu je združiti vso našo mladino brez ozira na politično prepričanje samo v kulturno pedagoške namene. Končno vsebuje to pooblastilo še poziv na javnost, naj bo radodarna s prispevki zlasti zaradi tega, ker bo šlo veliko izdatkov lista na Koroško in Primorsko. Po zaključku nabirane akcije bodo vsi darovalci imenovani v naših dnevnikih. To pooblastilo je podpisano z imeni »Zerjak« in »Prof. Glavič«. Za ta podpis si je dal Rotman napraviti štampiljko.

Oborožen s temi pripomočki se je Rotman podal na delo najprej v Mariboru. Svojo akcijo je velikopotežno zasnoval, obdelal je samo večja podjetja in trgovine najprej potem dopisov, katere je podpisal s »prof. Glavičem«, potem pa še potom telefona. Po telefonu je najavil podjetju kot »prof. Glavič«, da pride od tej in tej uri »inkasat Rotman«, kateremu naj izroče pripravljen denar. Posebej je še priporočal, naj ta znesek ne bo premejen. Ko je posamezne stranke na ta način vsestransko opozoril na prihod inkasanta, se je sam podal k njim. Uspeh je bil nad vse lep. Tovarjari so darovali skoraj vsak znesek od 250 do 500 din, trgovci pa so dajali po 100 in tudi 200 dinarjev. Ko je Maribor dober obrab, je razširil svoje delovanje na Celje in potem na Ljubljano. Tudi tam je delal po preskušanem mariborskem receptu — najprej pisma, potem telefonična opozorila, nazadnje se prikaže inkasat. Da bi pa darovalce »omehčal« in da bi dajali še večje zneske, je v seznamu darovalcev rad popravljal dobljene zneske ter jih je precej navzgor zaokrožil. Tudi v Ljubljani in Celju je bil odziv zelo dober in Rotman je živel veselo kot ptiček na veji. To svojo nabiralno akcijo je Rotman zaključil meseca oktobra v Ljubljani. Prinesla mu je lep dohodek. Samo na podlagi enega seznama darovalcev je ugotovljeno 23 slučajev goljufij, ostale sezname pa je Rotman sežgal. Gotovo pa je število opeharjenih ljudi izredno veliko ter bo šlo v stotine. Ko je akcijo zaključil, je začel takoj misliti,

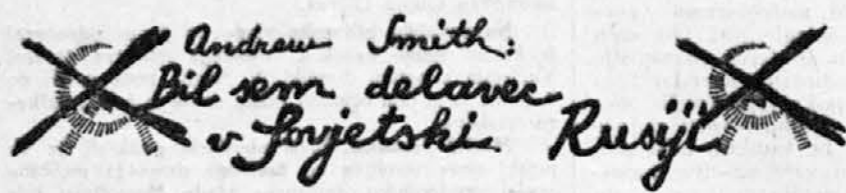
Dva častna člana

Slov. zdravniškega društva

Ljubljana, 28. maja.

Slovensko zdravniško društvo je na včerajšnjem izrednem obnem zboru, ki je bil ob 18 v sejni dvorani mestnega magistrata in ki so mu prisostvovali razen številnih članov-zdravnikov tudi češkoslovaški konzul g. Minovsky, predsednik JCL-Lige dr. Egon Staré in drugi, izvolilo med iskrenim odobravanjem dva znamenita slovska zdravnika-znanstvenika za svoja častna člana in sicer 91 letnega profesorja belgrajske medicinske fakultete v pok. dr. Milana Jovanovića-Batuta, rodno iz Sremskih Karlovcev in mladega, 51 letnega dr. Arnolda Jiraska, predstojnika kirurške klinike in profesorja na Karlovi univerzi v Pragi.

Predsednik Slovenskega zdravniškega društva dr. A. Kunst je po otvorenem govoru in po zdravju podelil besedo najprej prof. dr. Al. Zalkarju, ki je v toplih in jedrnatih besedah očrtal borbo očeta jugoslovanske medicine dr. Jovanovića, ki je med drugim organiziral zdravniško in sanitetsko službo v Črni gori še pred vojno. Drugi govornik dr. Robert Blumauer, primarij kir. oddelka na splošni bolnišnici, pa je opisal velike zasluge mladega kirurga prof. dr. Jiraska. Oba častna člana sta se odlikovala tudi na polju znanstvene medicine.

Odvabili so nas v hotel Evropo, ki je bil, kakor so nam zatrjevali, namenjen izključno delavcem. Tam smo imeli vse, kar si je moči želeli.

Hrana je bila izborna, obeliko so nam takoj očistili in jo zlikali, čevlje smo imeli bleščeče kakor zrcalo. Cigar in cigaret je bilo v izobilju, brivci na željo, perice prvega razreda, na razpolago smo imeli luksuzne avtomobile, da smo se z njimi vozili po mestu, kamor smo hoteli. Nekdo izmed nas je potreboval velik kovčeg za obleko, takoj so mu ga prinesli.

Po večerji so nas odvedli v gledališče, da bi videli neko revolucionarno igr. Vrh tega so nas tam spet sprejeli govorniki z navdušenimi pozdravi, od vseh strani nam je došlo nasproti ploskanje. Med odmorom so nam postregli s prigrizkom, nato so nas avtomobili odpeljali v hotel.

To je bilo 1. novembra. Okrog tistega časa je prišlo še veliko drugih odposlanstev: iz Anglije, Francije, Kitajske, Nemčije, Južne Amerike, z Japonskega ... skratka, z vsega sveta. Prihajala so na spominsko proslavo ob dvanajstletnici ruske revolucije.

2. novembra so nas peljali v carjevo Zimsko palačo, kjer so nam dali obudovati prelepe carske dragulje in

da bi poskusil svojo srečo s kako podobno sleparijo. Decembra si je že nabavil zopet štampiljko z napisom — Konzorcij »Prosveta«, Revija »Mladec«. Nameraval je začeti pod to firmo z novo nabiralno akcijo, toda še predno je začel, so mu prišli na sled ter ga razkrinkali. V nesrečo pa ga je spravil njegov lastni svak.

Ivan Gerželj je stanoval pri svojem svaku Rotmanu. Ta sicer Gerželju ni ničesar povedal, s kako zadevo se bavi, toda bistri fant je kmalu sam prišel na to, da mora imeti svak nek zelo donosen posel, ker ima naenkrat veliko denarja, dočim ga prej ni imel. Vlomil je v njegov predel ter pregledal papirje. Takoj je spoznal, za kaj gre. Napisal si je sam pooblastilo, kakor ga je imel svak Rotman ter je potem ta pooblastilo podpisal kar sam z imeni »Zerjak« in »Prof. Glavič«. Nato je tudi on naročil blok blagajniških izkazov ter se je podal na posel. Obiskal je v Celju in Ljubljani nekaj trdk, toda uspeh ni bil velik. Manjkalo mu je pač sigurne, samozaveščen nastop, s katerim se je znal njegov svak postaviti. Ko pa je 16. novembra 1937 Gerželj prišel v Ljubljano v tovarno Petra Hribarja, se je hotel ravnatelj Berjak Branko nekoliko prepričati o ozadju te nabiralne akcije. Ko pa je stopil k telefonu, da bi povprašal pri drugih trdkah, koliko so kaj dale, se je Gerželj prestrašil, pustil je bloke in vse skupaj v pisarni ter zbežal. Bežak je nato zadevo prijavil policiji, ta je obvestila mariborsko policijo in kmalu je bilo vse skupaj razjasnjeno. Oba krivca sta svoje grehe priznala. Rotman je bil obsojen na 6 mesecev strogega zapora ter na dve leti izgube častnih pravic. Gerželj pa 4 mesece strogega zapora in 2 leti izgube častnih pravic, pogojno na 2 leti.

V ABC-dvorani javnih dražb

Ljubljana, 28. maja.

Velika mesta imajo na raznih krajih velikanske dvorane, kjer se tedensko razvijajo živahne javne dražbe najrazličnejših stvari, tako avtomobilov, starih slik velike vrednosti, starih kipov, starega pohištva najrazličnejših slogov. In še druge stvari prihajajo na vrsto. Za gotove starine so posebne dvorane, kamor prihajajo ljubitelji in zbiratelji starin in raznih dragocenosti. Take dvorane nazivljajo ljudje s tujko »avkcije dvorane«.

Ljubljana, čeprav se je razvila v Veliko Ljubljano, še nima velike avkcije dvorane, kjer bi bili na dražbo prihajajoči predmeti interesentom vedno na ogled in bi bili predmeti primerno razporejeni in katalogizirani.

A iz malega raste veliko! Tam pri gorenjskem kolodvoru je bil pred leti kino v veliki Kregarjevi, v ta namen zgrajeni dvorani. Kino je bil pozneje opuščen, Dvorana in podjetni g. Hvastja pa je iztuhtal, da bi bila ta dvorana prav primerna kot skladišče za razne predmete, ki jih žele stranke prostovoljno prodati, in lokal za javne dražbe. Pred vzhodom je skromen napis: ABC, trgovina s premičninami!

Včeraj popoldne je bil tja velik naval interesentov in tudi radovednežev. Objavljeno je bilo, da bo tam velika dražba zarubljenih predmetov, zlasti lepega in modernega pohištva, kakor tudi da bo privatna dražba raznih premičnih stvari.

Spalnica za 9 jurjev

Veliko je bilo zanimanje za deloma kompletno spalnico iz orehovine. Cenjena je bila na 12.000 din. Spalnica je prišla na sodno dražbo. Vzklicna cena 4 jurje. In živahno so jo interesi dražili in gnali kvšku. Znanici so se med seboj drezali, češ: »Pusti jo meni!«

Nekdo je hudomušno pristavil: »Rad bi jo kupil, superio! Poročim se in prav bi mi prišla ta spalnica! Pa! Zal! Pri postelji nekaj manjka! Nič ne bo!«

In spalnica je bila naposled prodana za 9000 dinarjev. Ta spalnica ima svojo posebno storijo. Smo diskretni, zato molčimo!

Klicatelj: »Omara iz trdega lesa 150 din!« In prodana je bila za 310 din. Neka gospa: »Presneto je draga!« Bila je dražitelju nevoščljiva. Klicatelj: »Zaboj za premog, 10 din!« Nič ne mrde! Naposled nekdo: »Deset dinarjev, plačano!« Bilo je v redu. »Gospod! Tale kovčeg in 200 raznih knjig! Samo 60 din.« Glas iz občinstva: »Kakšne knjige so?« — »Razne vsebine!« Nikdo ga ni kupil.

Mlekarna - lekarna

In vrstili so se na dražbi najrazličnejši predmeti. Za dva stara pisalna stroja ni bilo interesentov. Za razno ropotijo pa so ljudje bili prav vneti. Klicatelj: »Napisna deska! Deset din!« Med občinstvom smeh.

Razstava slov. likovne umetnosti v Mariboru

Maribor, 27. maja.

V nedeljo, 29. t. m., ob 11 dopoldne bo v prostorih unionske dvorane v Mariboru slovensko odprta reprezentativna razstava slovenske sodobne likovne umetnosti, nad katero je prevzel pokroviteljstvo gospod ban dr. Marko Natlačen, organiziral pa jo je Umetniški klub v okviru letošnjih proslav dvajsetletnice osvojenja. Razstava, ki bo največja dosedanja prireditelj ter vrste v Sloveniji, vzbujajo že sedaj povsod veliko zanimanje in obisk so obljubili tudi razni in odlični visoki gostje od drugod. Razen gospoda bana si bo ogledal razstavo ravnatelj umetniške galerije kneza Pavla v Belgradu g. Kašanin, a po dobljenih obvestilih je zelo verjetno, da jo obišče v prihodnjih dneh tudi Nj. Vis. knez namestnik Pavle osebnost. Za zunanje obiskovalce bo dovoljena na naših železnih polovicih vozovna.

Razstava bo nudila popoln pregled vsega sodobnega slovenskega likovnega snovanja. Ob-

segala bo več ko 150 slik in nad 30 kipov, tako da bodo kot razstavisti uporabljeni tudi stranski prostori velike unionske dvorane na Aleksandrovi cesti. S svojimi deli bodo zastopani skoraj vsi sedanji aktivni slovenski slikarji in kiparji. Tako bo to edinstvena prilika, da se naša javnost seznani z našo likovno umetnostjo v celoti. S tem bo Maribor znova pokazal, da hoče biti tudi kulturno središče prve vrste, zato smo prepričani, da bo javnost pravilno razumela velike napore in žrtve prirediteljev ter jih nagradila s številnim obiskom.

Organizacija razstave se vrši s polno paro pod vodstvom ravnatelja ljubljanske umetniške galerije g. Zormana. Pomagajo mu mariborski slikarski umetniki. Danes so prispeli iz Ljubljane ogromni zaboji s slikami, med njimi dela, ki bodo vzbujala upravičeno pozornost. Ves dan so danes odpirali na verandi unionske dvorane te zaboje ter izkladali slike. Najbolj neumoren je bil pri tem delu ravnatelj Zorman sam, ki je ves dan vihtel sekuro in kladio ter odpiral zaboje. Jutri, v soboto, bodo te zaklade razobesili v dvorani, ki bo kljub svojem velikemu obsegu skoraj še pretesna, da sprejme vso množino razstavljenih umetnin.

Pustolovski beg 11 letnih deklic

Iz sirotišnice v Slov. Bistrici sta pobegnili v St. Peter pri Mariboru

Maribor, 26. maja.

V Slovenski Bistrici se nahaja v samostanu žolekih sester banovinske sirotišnice za deklice. V sirotišču je zavladalo včeraj veliko razburjenje, ker sta naenkrat okrog poldneva izginili dve 11 letni gojenki, Olga Herle in Anica Weingerl. Obe sta bili zelo živahni in poredni, pa so ju predstoj-

nice dopoldne karale. V sirotišču so se sestre bale, da sta si deklici karanje morda preveč vzeli k sreči ter sta napravili kako nemnost. Zagonekita pa se je naslednjega dne v Mariboru pojavila. Danes so namreč pripeljali ljudje iz St. Petra na policijo eno izmed mladih begunk in sicer Olgo Herle, ki je tam pripovedovala svojo zgodbo. Karanje in graja, ki sta je bili obe v sirotišču deležni, sta se mladim gospodičama zdeli nekoliko preostro. Hitro sta se sporazumeli, da bosta pobegnili. Weingerlova ima pri St. Petru pri Mariboru staro mater ter sta se odločili, da pobegneta k njej. Po obedu sta se splazili iz sirotišnice ter sta se odločili, da pobegneta k njej. Po obedu sta se splazili iz sirotišnice ter sta se napotili po državni cesti proti Mariboru. Junaško sta koračili ter sta res prispeli v Maribor, toda šele zvečer ob 9. Mesto ju je sicer mikalo, bili pa sta preveč lačni in utrujeni, da bi ga ogledovali, pa sta se napotili kar naprej proti St. Petru. Tam sta se zaleteli k stari materi Weingerlove, kjer sta dobili prenočišče. Naslednjega jutra pa je morala mela Olga sama v Maribor, dočim je njena tovarišica ostala pri stari materi. Olgo je policija izročila banovinskemu detjemu domu.

Usoda časopisa

Na dražbo so prišli razni likalniki. Bili so prodani. Nekdo pa se je pri tem počeno opek. Klicatelj je kvšku dvignil likalnik za ogled. Bil je kakor nov. Lepo osnažen in poliran. Nekdo je dal za njega 30 din, pa je potem žalibog ugotovil, da je nekoliko pokvarjen na rilu pri zapori.

Kakšna usoda čaka dnevi tisk? Tudi na dražbo prihajajo stvari kakega propadlega dnevnika. Prav v skromnem kotičku je žela skrinjica za pisma. In naslov je bil »Glas Naroda«. Prva beseda je bila dobro čitljiva, druga pa zamazana. Za to skrinjico se ni nikdo zanimal. Pač pa je neki interesent pripomnil: »Bi kupil, da bi notri dolgoval.«

Na dražbo ste prišli tudi dve stari sliki Kristusa in Marije. Slika Marije, tako zatrjujejo, izvira od slikarja Grlica. Na prodaj je bila za 100 din. Kdo pa se zanima za lepo umetnost?

V dobrih dveh urah je bilo prodanih do 80 predmetov za okoli 14.000 din.

Zaposlitev brezposelnih pri javnih delih

Moravče, 26. maja.

Zaposlitev brezposelnih je letos v moravskih dolini nekoliko večja kakor prejšnja leta. To je povsem pravilno, zakaj tudi pomanjkanje je pri nas to leto večje, četudi se na splošno boljajo razmere. Zaradi slabe letine ni potrebnega živeža ter si ga moramo kupovati. Podražitev žita in moka je hud udarec za vse, prav posebno pa še za one, ki so vezani na dnevni zaslužek. Zupanstvo je zaposlilo mnogo najpotrebnejših pri gradnji nove občinske poti na Limbarsko goro. Brž ko je bil tukaj kredit izbran, jim je priiskrbelo delo naša Vodna zadruga pri osuševanju močvirja. Nakazana denarna vsota bo izplačana nekako do junija, nakar bo sledilo nadaljevanje nove ceste v smeri Peče—Moravče. Na razpolago je prispevek banke uprave v znesku 200.000 din. Delo bo trajalo najbrž do pozne jeseni; če bodo delali tudi pozimi, še ne vemo. Govorijo tudi o gradnji nove ceste iz Moravce proti Črnemu grabnu, za katero pa še ni potrebnega kredita.

Ples pred glavno pošto

Ljubljana, 28. maja.

Kar čez noč so Ljubljancane iznenadile pred glavno pošto razne, z belim apnom debelo začrtane proge, ki kažejo, kod in kako naj pešci pešajo in prečkajo hodnike. In po glavnih ulicah so prav tako smeri, kako naj pešci hodijo. Povsod pa se vrste napisi: Hodi desno! In marsikdo se še ne pobriga ne za te odredbe policijske uprave. Kakor v sanjah ljudje poljubno korakajo, toda stražniki imajo obilo posla. Nekdo je pripomnil, da bi bilo dobro nastaviti posebne inštruktorje, ki bi nerodne pasante učili po več ur, kako naj hodijo po trotoarjih. Pred glavno pošto je imel danes dopoldne prometni stražnik neizrečeno mnogo posla. Vrtel se je okrog kakor vrtavka in opominjal neposlušne, zanišljive in nerodne pasante, kako naj hodijo. Prve dopoldanske ure je bil pred glavno pošto praveci ples pasantov. Vse se je vrtilo.

Pustolovščine lažnega zdravnika

Moravče, 27. maja.

V Zgornjem Pekru pod Sv. Miklavžem v moravskih župniji se je nedavno pojavil tujec srednje starosti z naočniki, ki so povečevali njegovo znanost. Izdal je se je za zdravnika, češ da mu je naročeno, naj preišče posamezne vasi, ozdravlja bolnike in odpravlja razne telesne napake, pa tudi mrčes in golazen. Ljudje so mu postregli in možak jim je razkrival svoje namišljeno znanje. Za zdravilo je uporabljal neke skrivnostne besede, katere je zapisal na listič in bolnik si ga je moral zašiti v obleko. Kdor ga nosi pri sebi, je obvarovan tudi pred nesrečo; učinek pa, se pokaže šele v osmih dnevih. Za svoja izvajanja je prejemal pijačo, jedila, pa tudi nagrado v denarju. Naposled se je spravljal nad škurke; otroci so mu jih nalivali v škaflico — po enega iz vsake hiše. Brž ko jih odnese čez tri vode, jim bo izginila vsa golazen. Za to dobroto je bilo treba navihanca iznova nagraditi. Nadaljnje izkoriščanje so preprečili orožniki; čarodejec se je zbal ter je naglo popihpal. S seboj je pozabil vzeti škaflico z mrčesom. Odšel je pravočasno, zakaj opeharjeni vaščani so že epregledali ter bi ga bili napodili.

V zanki obvisel na drevesu

Črni graben, 26. maja.

Dogodek, ki se je pripetil nekemu možu iz samotne vasi v Črnem grabnu, je zanimiv in smešen, obenem pa tudi resen. Možak je šel pogledat v gozd, kako raste mlado drevo. Ob etezi na robu gozda je zapazil vitko deblo mladega gabra, ki je bilo zakrivljeno v loku tako, da so veje egale na zemljo. Meneč, da mu je drevo pripogoln eneg, ga je hotel vzravati. »Skoda mladega drevesa!« je rekel in stopil bliže, da bi dvignil vršček. Drevo se je vzravalo z močnim sunkom in potegnilo s seboj tudi moža za nogo. Mož se je prestrašil in začel kričati. Na njegovo vpitje je prihitel sosed ter ga rešil z drevesa. Noga mu je ticala v močni zanki, privezani za vršček, ki je bil na rahlo pritrtjen za korenino. Nastavil jo je najbrž kak tatinski lovec.

Slov. Koniice

Nujna zgraditev mostu. Občinsko upravo naprošamo, da ukrene se potrebno za zgraditev novega lesenega mostu čez Dravinjo med Dobrovo in Gabrovjami pod gostilno Cebular. Že leta in leta se mora tudi voziti po vodi in razmešanem teretu čez polok, kar je zelo nevarno. Že kolosa praznega voza se zarijejo v prod. Ko voda naraste, pa je vedno vsak večji promet tu izključen. Ta občinska cesta veže polovico Zgornje Dravinske doline s trgom. Sosedni most je šele v Sp. Zrečah. Z uravnavo teh del je treba nujno pričeti.

Sv. Kunigunda preskrbljena z vodo. Prebivalcem Sv. Kunigunde nad Zrečami se je letos uresničila dolgoletna želja. Vodovod je sedaj dograjen in bo prihodnje dni slovesno odprt. S tem so odstranjene velike nevarnosti, ki so nastajale zaradi neprestanih popravil starega vodovoda, ki so ga kmetje sami zgradili.

Za kulisami Hollywooda:

Moderni iskalci zlata

Čemu bi vedno in vedno govorili samo o filmskih zvezdah. Ali ni armada vseh onih majhnih in brezimnih ljudi, ki jih žene častihlepe, upanje, pustolovska strast ali pa obup preko morij k novim najdiščem zlata, mnogo zanimivejša. Pri tem mislimo na onih 40.000 ljudi, ki hočejo postati filmski igralci in tako obogatiti. Take ljudi imenujemo v Hollywoodu »Extra«. Za »Extra« velja ena sama stvar: prilika. »Extra« je človek, čigar preteklost je neznana in ki je mnogokrat podobna pravemu romanu. Njegova naloga je čakanje, hrepenenje in strah po velikem dobitku. Njegova sreča se rodi iz golega slučaja, ki lahko enega teh 40.000 v trenutku vrže na površje, da napravi veliko kariero, drugega pa pusti med množico ostalih, ki čakajo naprej in ki ne bodo nikdar prišli na zeleno vejo.

Ob robu življenja

Značilni dvoumni obraz Hollywooda ne dajejo one filmske zvezde in zvezdniki, ampak prav ta velika armada brezimnikov. Stijaj in obup nista na tem pestrem svetu nikjer bližja kakor ravno tukaj. Izgana mrtva prerijska divjina, na čigar tleh je Hollywood kot nekaka utvara ameriških možgan, je že enkrat preživljala slično usodo: tedaj namreč, ko so po tej neizmerni stepi kopali in iskali zlato. Ni to tako daleč kakor se zdi. Še pred nedavnim so najrazličnejši pustolovci, brezdomovinci iz vseh delov sveta, brutalni iskalci sreče, lopovi, propadli trgovci in obupanci hodili po teh krajih. Vsi ti ljudje so bili iskalci zlata. In vse je gnala v to neobljudeno in ubijajočo prerijsko ena sama neutešljiva želja po nenadni sreči in bogastvu.

Danes hiti znameniti Santa Fee ekspres še vedno po isti poti kot nekoč: New York—Hollywood pet dni in štiri noči. In zopet vozi s seboj iste ljudi kakor nekoč: iskalce zlata in iskalce sreče. Vendar danes ne vozi raztrganih ljudi kot nekoč, ampak elegantne, negovane ljudi, katerih zunanost pa tudi kaže, da žive na robu življenja. Miselnost teh ljudi je prav tako kot miselnost nekdanjih iskalev zlata. Vsi sanjajo o istem in vse je oamilo isto. Izpremenili so se samo obrazi in ni drugoga.

Čakati, dokler se ne nasmeje slučaj

Usoda hollywoodskih »Extra« je izredno pestra, v jedru pa obenem tudi globoko tragična. Na tej zadnji postaji se zbirajo avstrijski častniki in nadvojvode, ruski kmeti, generali, prekrasne ženske in propadli umetniki. Vse prevzema eno samo upanje, biti »Odkrit«. Vsi čakajo na slučaj, v katerem bodo lahko pokazali svoje znanje in zmoglosti v pravi luči. Vse oamila ena sama misel: zaslužiti mnogo denarja in priti čim višje. Med njimi so tudi pustolovci, ki jim je časti-

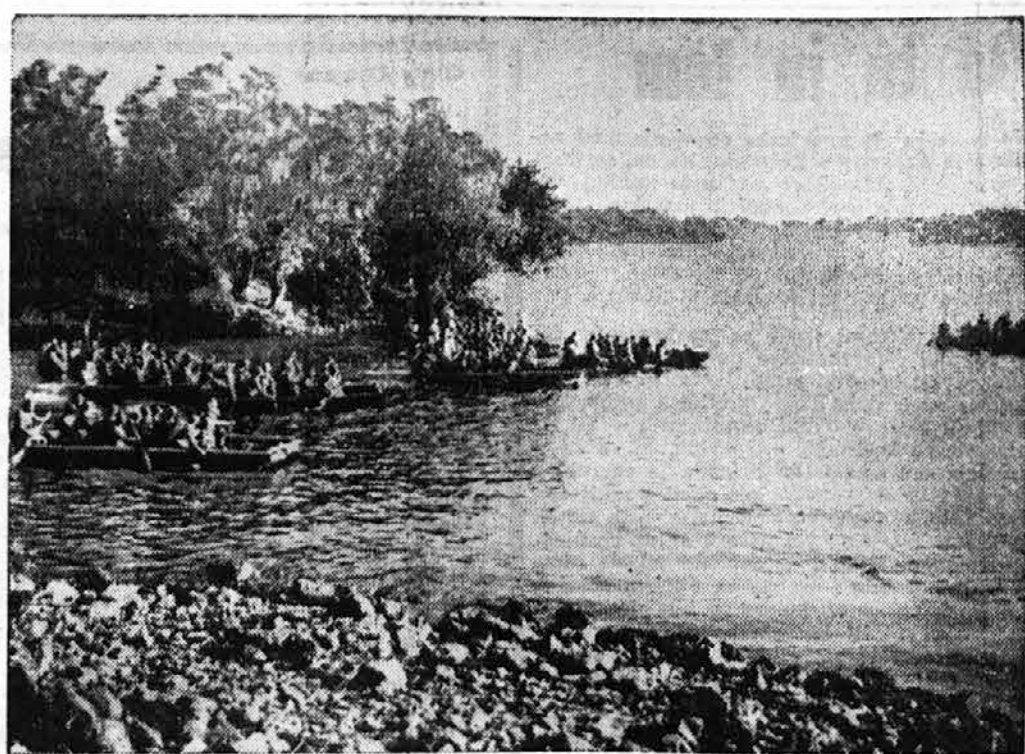
hlepe tuje, pa tudi taki, ki hočejo na tej bogati njivi uživati lepo brezdelno življenje.

Izgubljene eksistence, ki čakajo, da jim bo njihova naravna lepota izrazila pot k uspehu. Vendar tudi zunanja lepota ne odpre vedno vrat k filmskim atelejem. Med temi brezimniki je mogoče videti najlepše ženske na svetu, ki v brezdelju čakajo samo, kdaj bo prišel toliko zaželeni slučaj. Med temi čakajočimi lepoticami so pomešani ljudje z naravnost zopno in groteskno zunanostjo. Za Hollywood ni vedno potrebna samo izredna lepota, ampak je mogoče doseči uspeh tudi z zopno zunanostjo. Med njimi so debeluharji, živi skeleti, velikani, Liliputanci, ljudje, ki so čisto iznakaženi. Vse to se da pretopiti v denar in tako doseči uspeh. Grba, ki jo ima nesrečnej, je včasih prav toliko kot priporočilno pismo kakega obubožanega plemenitasa iz Evrope. Sleherni in sleherni teh brezimnikov ima eno samo željo: biti opažen, ugajati in biti pripravljen, kadar bo prišel slučaj.

Velika prilika

Hollywood je v resnici mesto, kjer leži lepa »prilika« na cesti. To je vaba, ki bo danes ali jutri osrečila enega teh 40.000. Vsekakor imajo ti ljudje v Hollywoodu več možnosti povzpeti se kvišku kot pa v Evropi. Skoraj ni mogoče misliti, da bi ljudem, ki odločujejo v Hollywoodu, ušel kak talent, kakšna posebna sposobnost ali posebnost in da bi to ne izkoristili. Kadar napiše kdo libreto za filmski osnutek in ga nese h kakemu režiserju s prošnjo, da ga pregleda, ga dobi v treh dneh gotovo nazaj. Če je stvar dobra, je mož našel svojo srečo. Če pa ni vredna nič, jo dobi takoj nazaj. Nikjer na svetu ni bolj resničen pogovor: Sreča je na cesti! kot ravno v Hollywoodu. Dokler brezimniki ne najdejo svoje sreče, ostanejo neusmiljeno na dnu. V tem delu Hollywooda je mogoče najti vse človeške rase in vse narodnosti. Ruska četrt, mehiška četrt, kitajsko mesto dajejo temu jezikovnemu Babilonu najpestrejšo sliko. V tem hollywoodskem človeškem rezervoarju 40.000 je mogoče najti enostavno vse. Kadar rabi režiser za kako sceno berača brez nog ali brez rok, ga enostavno telefonsko pokliče. V prijavnem uradu pregledajo kartoteke ljudi, ki so brez nog in rok, in takoj napotijo zaželenega človeka k režiserju.

Posebno znane in zanimive specialitete so dvojniki. To so ljudje, ki so tako podobni kakemu zvezdniku ali kakim zvezdi, da jih je mogoče zamenjati. Kadar je treba izvesti kako vratolomno vajo, tedaj zamenja ta dvojniki pravega igralca. Za eventualno nesrečo ne prevzame nihče rizika. Vsak mora prevzeti riziko sam nase. Včasih se je treba za 20 ali 25 dolarjev vreči pred avto ali pod kolesa vlaka, skočiti iz četrtega nadstropja na pločnik ali kaj drugega. Vsi ti brezimniki delajo take stvari z veseljem, kajti to je njihova prilika, v kateri se lahko izkažejo.

Ob priliki kongresa francoskih rezervnih častnikov so letos ti rezervisti priredili vojaške vaje ob Rodanu. Slika kaže njihov prevoz čez omenjeno reko.

Revščina brezimnikov

Od 40.000 teh hollywoodskih brezimnikov je bilo v času nemega filma zaposlenih komaj polovico. Z uvedbo zvočnega filma pa se je možnost, najti zaslužek, zmanjšala za polovico. Danes uspe samo oni, ki ne vrže tako hitro puške v koruzo in ki se zna preživeti tudi z najskromnejšimi sredstvi.

V Hollywoodu se namreč da živeti neverjetno poceni. Kako, je seveda drugo vprašanje. Toda vsi ti ljudje, ki čakajo na srečo, so neverjetno skromni. Njihova glavna hrana so oranže, mleko in kruh. Mese si ti brezimniki skoraj ne morejo privoščiti. Pa tudi sicer se mesa zaradi vročine v Hollywoodu ne je mnogo. Namesto mesa jedo v vodi kuhano sočivo, ki si ga napravijo kar sami v svojih sobah. Soba je skoraj preveč povedano za prostor, v katerem je samo ena postelja, ki se podnevi dvigne k steni, mala mizica in dva stola. Vreme pa je v Hollywoodu vsekakor zelo milo, tako da nikomur ne pride na misel, da bi se zaždrževal v sobah. Nežne, rahle sapice božajo to revščino — pa tudi močno utrujajo. Ljudje postajajo fatalisti in prenašajo svojo usodo z naravnost nepojmljivo ravnodušnostjo, ki je Evropeem povsem tuja. Po ves dan polegavajo in ne mislijo na nič.

Poslovne potrebe

Ganljiva pa je pripravljenost teh ljudi, pomagati drug drugemu in prijateljstvu, ki veže med seboj te najrevnejše hollywoodske prebivalce. Tu, kjer te ljudi ne veže med seboj niti ena stvar razen revščine in skupnega čakanja, bi bilo mogoče najti izredne primere človečnosti.

Novincu, ki pride prvič v to čudno naselbino naše zemlje, ostanejo marsikateri sence zakrite. To že zaradi tega, ker prav gotovo v nobenem drugem mestu ni mogoče najti tako lepih ljudi in kjer so vsi, tudi najrevnejši, dobro napravljeni. To je poslovna potreba za te brezimnike, ki jih priporoča predvsem njihova zunanost. Človek v Hollywoodu je tak, kot je Hollywood sam: izložbeno okno. Kar je za njim, je zasebna stvar, ki jo opravi vsak sam s seboj. Nihče ne toži, dokler ni izgubila zadnja iskrice upanja. Nihče se ne upira, nihče ne govori o svoji revščini, kajti kdor to pokaže, je izgubil svoj veliki dobiček od jutri.

V Hollywoodu se človek lahko uči, kaj je samopremagovanje. Prav pri tej armadi brezimnikov, ki čakajo na svojo srečo. Upanje, ki se morda uresniči le enemu med tisoči oziroma celo deset-tisoči, vsi ostali pa izginejo na robu.

Kaj se vse človeku pripeti...

Na postaji Pragersko smo čakali prihod vlaka. Komaj sem čakal, da bi prišel Mariborčan in nas peljal v belo Ljubljano. Vsakih pet minut sem polegnil rokam navzgor in pogledal na uro, končno pa sem se spet vsedel na umazan stol poleg starejšega gospoda. Gospod mi vljudno ponudi časopis, jaz mu prav tako vljudno odklonim in pripominim, da sem ga že prebral. Gospod je bil kar nekam

zadovoljen, da sem odklonil in prijazno je začel kramljati, češ v pogovoru nam bo čas hitreje minil.

»No odkod pa prihajate?« me vpraša.

»V Ptuj sem bil. Službo iščem. Zeno imam, otroka imam, pa sem nekaj zvedel, da bo mogoče dobiti. Pa ni nič...«

»Hm,« reče sosed dobrodušno, »kar mirno kri ohranite, vse bo še prišlo. Čakajte,« je rekel smeje, »vam bom povedal resnično zgodbo in gotovo vas bo spravila vsaj malo v dobro voljo.«

Mož se mi je prikupil, in vso mrkrost sedanosti sem pozabil.

»Veste, od tega je že minulo precej let, ko sem na Silvestrovo sam samcat taval po ulici. Premišljeval sem, ali bi zavil v krčmo, ali v kavarno. Pred menoj je bila velika ura, ki je kazala vprav polnoči. Gledal sem jo in premišljeval. Spomnil sem se na svojo pusto, temno sobo in že sem hotel zaviti v kavarno. Preden pa sem storil korak, je treščilo nekaj na mojo glavo, in preden sem vedel, kaj se je pripetilo, sem že videl pred seboj razbite črepinje krožnika. Pogledam navzgor in navzdol, končno pokličem stražnika. Izza ušesa mi je curljala kri, vendar hudega ni bilo. Stražnik je šel nemudoma v hišo in povpraševal, kdo naj bi bil zakrivil to nesrečo. Pa smo ga našli. V drugem nadstropju je stanovalo 30 letno dekle, ki ni hodilo nikamor v družbo in tako je ostalo kljub precejšnji lepoti in izobrazbi samo. Neki je slišalo, da lahko dekle vidi obraz svojega ženina o polnoči na Silvestrovo, ako strese krušni prt skozi okno. V svoji radovednosti se je splazilo v spalnico in v temi streslo prt. Ni pa vedelo, da je zavilo v prt krožnik. In tako se je pripetila nesreča.«

Ne morem vam povedati, kako je bilo dekleta sram, ko je bila primorana pripovedovati to vrago. Vsa je rdeela in ni vedela, kako bi popravila krivoto, ki jo je sebi naredila in s tem meni nesrečo. Ko sem odhajal, mi je bilo kar nekam hudo, zato sem še drugič prišel, da bi jo potolažil. No, vidite, nazadnje sva spoznala, da bo najbolje še, če se kar poročiva...«

Smejala sva se oba, končno pa je še pripomnil, da bo tudi gotovo prišla rešitev, morda takrat, ko se je bom najmanj nadejal, saj se veliko gorja in nesreče lahko naenkrat spremeni v dobro.

Programi Radio Ljubljana

Sobota, 28. maja: 12 Plesna vrsta veselih stvari — plošča — 12.45 Poročila — 13.45 Napovedi — 13.50 Plesna vrsta veselih stvari — plošča — 14.00 Napovedi — 14.15 Za delopust (Igra Radijski orkester) — 14.30 Pogovori s poslušalci — 19.00 Napovedi, poročila — 19.30 Nau. ura: Teodor Ponděl (Vasa Stajič, knjži) — 10.50 Pregled sporeda — 20.00 O zunanji politiki (g. urednik dr. Al. Kuhar) — 20.30 »Za prazni žolodec najboljši je krača« — za prazno obleko najboljši krača, da togo preženeš, si vzemi »Rogača«. Paborki iz humor. lista »Rogača«, ki ga je v letih 1886—1888 v Ljubljani izdajal Srečko Magolič. Za radio izbral in uredil Niko Kuret. Izvajajo člani Rad. igral. družine. Sodelujeta Jožek in Ježek — 21.00 Napovedi, poročila — 21.15 Za vesel konec tedna (Radijski orkester) — 21.30 XX. mednarod. kat. esperantski kongres.

Drugi programi

Sobota, 28. maja: Belgrad: 20 Nar. pesmi, 21 Zab. konc., 22.30 Plošča — Zagreb: 20 Klavir, 20.30 Vokalni koncert, 21 Ork. konc., 22.30 Plesna glasba — Praga: 20 Opereta »Pomladni vetrček« — Varšava: 20 Zab. program, 22 Ork. konc. — Sofija: 20 Cel., 20.45 Pestr. glasba, 21.40 Lahka in plesna glasba —

Zanimiva tekma v Parizu Tekmovalci morajo nesti na ramah en cent težko vrečo premoaga. Tekmovalna proga je dolga 4 km.

Paul Heyse:

ANDREA DELFIN

Novela.

Nepremično jo je gledal. »Govorite, če vam bo potem lažje. Ne bom vas izdal.«

»Se vam nič ne zdi?« je rekla, medtem ko je vatala in stopila tik nje: »Ali vam nisem rekla, da marsikdo živi in se ne vrne, marsikdo je za mrtev in se vendar vrne? Veste zdaj? Ni jim pozabil, da so ženo in otroka vlekli pod evincene strehe in ju mučili. Toda, za božjo voljo naj ne pade z vaših ustnic najmanjša beseda o tem! Če je to storil njegov duh, bi se morali živi pokoriti.«

»In kakšen povod imate, da to mislite?« Nemirno se je ozrla po sobi. »Veste,« je šepetala, »ni bilo varno nočoj v hiši. Slišala sem, kako je po stenah smukalo gor in dol kot bi se strahilo sprehajalo: ležala sem v postelji in prisluškovala in epodaj nad kanalom je skrivnostno šuštel in trkalo na vaše okno in po ulici tu zad je topotala splašena živda še dolgo čez polnoč; dobro vem, kdo jo je zmotil. On je prišel, potem ko je tam izvrtil, da naju pozdravi, ker se vendar nismo bili nič poslovihi.«

Glava mu je bila zdrknila na prsi. Zdaj je vetal in dejal, da pojde eam ven in si ogleda. On eam da je zgodaj legel kot mora vendar vedeti, in je izredno trdno spal, tako da ga ves hrup ni prav nič predrnil. V ostalem pa naj to raje prihrani zase, ker da je vsekakor nevarno pri takem zločinu imeti kakršnokoli dotiko, pa bodisi da je tudi zgolj prikazenska. Nato se je urno odpravil in odšel v mesto.

Po ulicah je bilo valovanje in vrvenje, kakršnega človek celo ob največjih praznikih republike ni bil vajen. Tiho so se pomikale nagle procesije radovednežev iz notranjosti mesta po ozkih cestah proti Markovemu trgu in kdor se ni priključil, je pa vsaj stal zunaj na vratih svoje hiše in izmenjavaj

z mimohitečimi znanci pomembne znake in poglede. Na teh ljudeh si mogel videti, da jih je vznemirilo in onemilo nekaj nezasišlanega in strašnega obenem in da vsak slepo sledi splošnemu valu, želeč dogodek predvsem na lastne oči videti in z lastno roko olipati. Nihče ni glasno govoril, nihče se ni smejal, zvižgal ali vsaj komaj slišno vzdihoval. Bilo je, kot da ti častiljivi meščani čutijo, kako se majoje stebri, na katerih je zgrajeno lagunsko mesto.

Z vidno zanikernostjo je Andrea koracil med ljudstvo; klohub si je potisnil globoko nad oči in roke je sklenil na hrbtu. Zdaj je stopil na Markov trg, kjer so se v neštevilnih gručah mešali med seboj vsi stanovi in se zgrinjali pod jasnim nedeljskim nebom, medtem ko je pod lopami prekuracije teklet tok naprej proti Piazzetti tja do široke kotline kanala, ki eta jo obvladovala dva stebra. Stara doževa palača se je dostojanstveno dvigala iz gneče. Za obokanimi okni in po arkadah se je bliskalo orožje in trop vojakov je bil zasedel vhod Posta; postavili so se v špalir in vsakemu, ki ni pripadal Velikemu svetu in hotel v notranjost, pomolili orožje pod nos. Gori je namreč v prostorni dvorani, katere eteno so poslikane z odličnimi deli republike, sedel cvet plemstva pri tajni seji in množica, ki je spodaj plaho valovala pred težkimi slopi starodavne zgradbe, je, kot se je zdelo, nestrpno pričakovala izida tega zasedanja; kakor hitro se je ob oknu pokazal kak nobile, je nastalo mrmranje, tolmačenje in eršenje proti oknu, kot da bo vsak trenutek razglašena z balkona sodba nad neznanim zločincem.

Tudi Andrea, ki je sam zase premeril prostorni četverkotni trg, se je zdaj blizu doževih palači in gredoč ošinil s pogledom cerkev San Marca, kjer je videl, da stoji ljudje glava ob glavi tja ven do vrat in poslušajo pridigo. Potem se je e težavo prerinil proti stebromu in z mračnimi mislimi obstal na obrežju Piazzette, kjer je videl pred seboj migetajočo množico črnih gondol, katerih jekleni, nazobčani kljuni so ob vsakem gugljanju odbijali preko valov sončno bleščavo. Tudi Riva degli Schiavoni

tem na njegovi levici je bila preplavljena s pričakovanja polnimi ljudmi. Ob turškem turbanu je rdel grški fes poleg slikovitih čepic chiozijskih ribičev, trioglatega klohuba in napudrane perike. Hkratu pa si slišal brbranje v najrazličnejših jezikih in enolični klci gondolirjev na vodi so dopovedovali celo slepecem, da teče veliki beneški kanal pod njihovimi nogami.

Odprta gondola, ki eta jo veslala dva služabnika v bogatih, z zlatom uvezanih livrehah, je pridreela mimo; neka dama je malomarno ležala na širokih blazinah in si z roko podpirala glavo. Zar velikega diamanta se je lesketal iz rdečkastega sija njenih las; njene oči so počivale na obrazu mladega moža, ki je sedel nje nasproti in ji navdušeno govoril. Zdaj je dvignila glavo in s ponosnim pogledom premerila ljudsko valovanje na Piazzetti. »To je plava grofica,« je zašepetal Andrea iz ljudstva; on sam jo je že davno prepoznal. Zdrnil se je kot bi že samo njen pogled prinašal pogubo, in je obrnil v kraj. Tedaj je zagledal znani obraz, ki mu je zaupno prikal, Samuele je stal za njim.

»Ste tudi vi enkrat med ljudmi, gospod Delfin?« mu je zašepetal Zid s svojim tankim glasom. »Zaman sem skušal vašo milost v vseh teh dneh ponovno srečati. Bolj samolarsko živite kot žena pred porodom. Če hočete z menoj, kamor me kličejo opravki, potem vam imam povedati nekaj, kar boste bržkone radi slišali. Pojdite! Kaj bi stali tukaj kot drugi tepci, ki verujejo, da bo Veliki svet skotil odrešenje republiki. Kadar ladja nasede, jo podgane na ujej ne premaknejo. Pravi vodniki imajo zdaj kaj boljšeje opravka kot je čenčanje. Toda pojdiva odhod, mudi se mi in v gondoli se človek udobneje pogovarja.«

Namignil je eni izmed najemnih gondol in potegnil Andrea za rokav za seboj. Vetopila eta, eedla pod črni krov in na desno in levo pregledovala kanal skozi odprto ozke kajute. »Kaj mi imate povedati, gospod?« je začel Andrea. »In kam me peljete?«

»Jutri zjutraj ne hodite k vašemu notarju,« je dejal Zid. »Možno, da vas pošljejo na pot, ki bi vam več nesla.«

»Kaj menite, Samuele?«

»Znano vam je, kaj se je zgodilo ponoči,« je nadaljeval oni. »Nekaj nezasišlanega je, da je v Benetkah preteklo dvanajst ur po nekem umoru in še zdaj za storilec ni tiru ne sledu. Ob vero eam pri Signoriji, pri ljudstvu in pri tujcih, ki so se od tukajšnje policije nadejali čudežev in pričakovali znamenj. Svet desetih je spoznal, da ima slabo postrežbo. Ozrl se bo za novimi močmi, ki bodo videle v vse kote. Vaše oči, gospod Delfin, bi kmalu utegnile dobiti, če ste še istih misli kot pred desetimi dnevi, boljše pisavo za prebranje kot so akti vašega gospoda notarja. Zato bodite jutri zjutraj doma. Vesel bom, če bo kaj in če bom mogel reči besedo za vas.«

»Svojih misli še nisem spremenil, vendar eko- raj dvomim v svoje zmoglosti.«

»E, be, be!« je dejal oni in zapretil s kazalcem. »Potem prav nič ne poznam obrazov, ali pa imate vi svojega v taki oblasti; kdor pa zna skrivati, kar misli, je napol že uganil, kakšne misli skušajo skrivati drugi.«

»In kdo odloča, če me lahko porabijo ali ne?«

»Tribunal vas mora najprej preskusiti; sam ne morem nič drugega kot reči, da vas poznam in da zaupam vaši zmoglosti. Do jutri, mislim, da bo tribunal že popoln; Deseteri pravkar zborujejo in volijo tretjega moža. Odkrito povem, da bi mi lahko ponujali došti denarja za inkvizitorsko čast — hvala lepa! Napie na bodalu namreč ni vrezan kar tja v tri dni in vojak na mini z lažjo vestjo malica svoj kruh kot kateri od treh beneških gospodov od enoči.«

»Vendar ni nemara nobenega dvoma, da bi izvoljenec nastopil službo? Ali lahko odkloni?«

»Da bi odklonil? Veste, da republika najstrožje kaznuje vsakega, ki bi se skušal odtegniti kaki službi?«